

« zurück blättern vor »

KOPERSZTYCH subst. m., ab 1630; auch *kuperstik*, *kupersztzych*, *kupersztzyk*, *kupfersztzych*; ‘Bild, das auf einer Kupferplatte angefertigt und danach auf Papier abgedruckt wird’ – ‘miedzioryt, rycina’: (1629–1631) 1961 Radziwiłł Listy 270 *jakim kształtem konterfet swój na kuperstiku chciałbyś W. Ks. M. mieć wydrukowany*. ○ (1683–1690) 1971 J.A.Mor. Psyche 455-456 *Sławni malarze, subtelni snycerze [...] Chcąc ją na płótnie, kamieniu, papierze Wyrzazić w posąg i kopersztzychami*. ○ (1691) 1907 Pot. Ogr.Fr. 1 395 *A czemuż grzech, którego kupersztzychem stoi Tamta jabłoń w Sodomie, choć na śmierć zaraża Ciało i duszę, czeka smrodem nie odraza?* ○ (1759) 1976 Inw.xiąg 221 *Kopersztzychy muztukow księga 1*. ○ (1777–1791) 1903 Staszic Dzień. I 39, DOR *Naprzeciw tej sali (...) jest sala, w której jest bardzo wielki zbiór wszystkich najrzadszych i najprzedniejszych kupfersztzychów*. ○ (vor 1792) 1951 Kit.Opis 121 *na pamiątkę tej tak stawnej misji bite były kopersztzychy: Sikorski stoi na abonie wysokiej [...] z krucyfiksem w ręku do góry podniesionym, ludem różnego stanu i płci na kilkoro staj dokoła obtoczony*. ○ 1803 KLit 8 2, NOWO *Uczony Denon będzie generalnym Dyrektorem (...), dozorowi jego oddane: Muzeum w Louvre, (...) galerie pałaców rządowych, bicie medalów, robota kupfersztzychów*. ○ 1825 GKr 572, NOWO *będzie w Krakowie (...) Licytacja ruchomości, iako to: Zwierciadeł (...), Żerandolów, (...) Kupfersztzychów kosztownych*. ○ †1859 Krasin., Sw *Na kopersztzychu podobną twarz gdzieś widziałem*. ○ vor 1902 Kraus., Sw *Urzędnicy do kupfersztzychów*. ○ 1917 Smol.W.Mieszcz. 48, DOR *Mieszkanie (...) zdobyły meble mahoniowe z brązami, kopersztzychy w ramach kosztownych, wytworne lustra i cacka*. ○ [LBel.] 1955 Dobrow.S.Warsz. 110, DOR *Głośno zachwalał kopersztzychy przedstawiające mitologiczne sceny i strojne damy na wierzchowcach*. – (SŁA), TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR. ◇ **Var:** *kopersztzych* subst. m., (1683–1690) 1971 J.A.Mor.Psyche 455-456 – (SŁA), TR, L, SWIL, SW, LSP, DOR (przestarz.); *kuperstik* subst. m., [hapax] (1629–1631) 1961 Radziwiłł Listy 270; *kupersztzych* subst. m., [hapax] (†1696) 1915 W.Potocki BPP 69 53, SŁA – (SŁA), L, Sw (m.u.); *kupersztzyk* subst. m. – SWIL, SW (m.u.); *kupfersztzych* subst. m., (1777–1791) 1903 Staszic Dzień. I 39, DOR ○ 1803 KLit 8 2, NOWO – Sw (m.u.), DOR (daw.). ◇ **Etym:** **1)** nhd. *Kupferstich* subst. m. (n.), ‘Bild, das in eine Kupferplatte eingestochen (= Kupferstich) und dann abgedruckt wird’, GRI. **2)** nhd. *Kupferstück* subst. n., ‘Bild, das in eine Kupferplatte eingestochen (= Kupferstich) und dann abgedruckt wird’, GRI. **3)** nhd. *Kupferstück* subst. n., ‘= Kupferstich’, GRI. ◇ **Konk:** *miedzioryt* subst. m., bel. seit (1908) 1949, DOR, zuerst geb. SWIL; *miedziorzęzba* subst. f., bel. seit 1801–1805, L, zuerst geb. L. ◇ **Der:** *kopersztzychować* v. imp., ‘einen

Kupferstich anfertigen', [hapax] 17. Jh. Dyak., Sw *Wiedeń kopersztychowany*. Zuerst geb. SW; *kopersztychowy* adj., [hapax] 1805 GKr 266, NOWO *Sylwester Mattrowicz, archimandryta montenegreński, przeieźdzał przez Banat do Bukarestu, z xiążkami illiryyskiemi, drukarnią, blachami kopersztychowemi i kościelnymi ornatami*. Zuerst geb. SW. ❖ Das Ersatzwort *miedzioryt* (*mieź* 'Kupfer', *ryt* zu *ryć* 'stechen') setzt sich erst in der ersten Hälfte des 20. Jhs. durch. Der Konsonant /p/ statt /pf/ wird von SŁAWSKI SE durch den Einfluß von *koper* 'Kupfer' (zum md. *kopper*, lat. *cuprum*) erklärt, das in nordpolnischen Mundarten gut belegt und, nach BRÜCKNER SE 255, "im 16. Jh. häufig (*nierzadko*)" sei. Jedoch fehlt **koper* in SPXVI und wird erst 1902 in SW als "mundartlich" gebucht.

« zurück blättern vor »